

**TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV
VA PEDAGOGIK SAMARADORLIK MASALALARI****Ruziyeva Ma'mura Jovliyevna**

Xalqaro innovatsion Universiteti Pedagogika

yo'nalishi 2-kurs magistratura

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18081503>

Annotatsiya. Mazkur maqolada ta'lim muassasalarida innovatsion boshqaruvning mohiyati, uning pedagogik samaradorlikka ta'siri hamda ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Innovatsion boshqaruvning zamonaviy pedagogik texnologiyalar, raqamli ta'lim vositalari va sifat menejmenti tizimi bilan uzviy bog'liqligi yoritilgan. Shuningdek, innovatsion boshqaruvni joriy etish jarayonida yuzaga keladigan muammolar va ularni bartaraf etishning samarali yo'llari asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari ta'lim muassasalarida pedagogik samaradorlikni oshirish va boshqaruv tizimini takomillashtirishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: innovatsion boshqaruv, pedagogik samaradorlik, ta'lim muassasasi, ta'lim sifati, raqamli texnologiyalar, sifat menejmenti.

Abstract. This article analyzes the essence of innovative management in educational institutions, its impact on pedagogical effectiveness, and its role in improving the quality of education from a theoretical and methodological perspective. The interconnection between innovative management, modern pedagogical technologies, digital educational tools, and quality management systems is examined. In addition, the challenges encountered in implementing innovative management and effective ways to overcome them are substantiated. The findings of the study are of practical significance for enhancing pedagogical effectiveness and improving management systems in educational institutions.

Keywords: innovative management, pedagogical effectiveness, educational institution, quality of education, digital technologies, quality management.

Аннотация. В данной статье с научно-теоретической точки зрения анализируется сущность инновационного управления в образовательных учреждениях, его влияние на педагогическую эффективность и значение в повышении качества образования. Раскрыта взаимосвязь инновационного управления с современными педагогическими технологиями, цифровыми образовательными средствами и системой менеджмента качества. Также обоснованы основные проблемы внедрения инновационного управления и эффективные пути их решения. Результаты исследования имеют практическое значение для повышения педагогической эффективности и совершенствования системы управления в образовательных учреждениях.

Ключевые слова: инновационное управление, педагогическая эффективность, образовательное учреждение, качество образования, цифровые технологии, менеджмент качества.

Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti ta'lim tizimi oldiga sifat jihatidan yangi talablarni qo'yamoqda. Globallashuv jarayonlari, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda mehnat bozorida raqobat kuchayishi ta'lim muassasalarini an'anaviy boshqaruv va o'qitish

uslublaridan voz kechib, innovatsion yondashuvlarni joriy etishga undamoqda. Ayniqsa, ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonini modernizatsiya qilish pedagogik samaradorlikni oshirishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Innovatsion boshqaruv — bu ta'lim muassasasining strategik rivojlanishini ta'minlash, inson kapitalini samarali boshqarish, pedagogik jarayonlarga ilg'or texnologiyalarni tatbiq etish hamda ta'lim sifatini doimiy monitoring asosida takomillashtirishga yo'naltirilgan tizimli faoliyatdir. Bunday boshqaruv modeli rahbarlarning yetakchilik kompetensiyasi, pedagoglarning kasbiy mahorati va o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi faolligini uyg'un holda rivojlantirishni talab etadi.

Pedagogik samaradorlik esa ta'lim jarayonining natijadorligini, o'quvchilarda bilim, ko'nikma va kompetensiyalarning shakllanish darajasini ifodalaydi. Ta'lim muassasalarida innovatsion boshqaruv mexanizmlarining to'g'ri yo'lga qo'yilishi pedagogik samaradorlikning oshishiga, ta'lim jarayonining sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishiga xizmat qiladi. Shu bois, innovatsion boshqaruv va pedagogik samaradorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ilmiy jihatdan tahlil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Ta'lim muassasalarida innovatsion boshqaruv tizimini joriy etish zamonaviy ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion boshqaruv an'anaviy ma'muriy boshqaruvdan farqli ravishda ta'lim muassasasining strategik rivojlanishini ta'minlash, pedagogik jarayonga yangiliklarni joriy etish hamda ta'lim sifatini doimiy takomillashtirishga yo'naltirilgan bo'ladi. Bunday boshqaruv modeli rahbarlarning innovatsion fikrlash qobiliyati, pedagoglarning kasbiy salohiyati va o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi faolligini uyg'unlashtirishni talab etadi.

Innovatsion boshqaruvning asosiy mazmuni ta'lim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish va tahlil qilishda zamonaviy yondashuvlardan foydalanish bilan belgilanadi. Xususan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining boshqaruv jarayoniga tatbiq etilishi ta'lim muassasalarida shaffoflikni ta'minlaydi, pedagogik faoliyatni tizimli tashkil etish imkonini yaratadi hamda o'qituvchilarning mehnat samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, innovatsion boshqaruv pedagog kadrlarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, ularni yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishga rag'batlantirish orqali ta'lim sifatini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Pedagogik samaradorlik ta'lim jarayonining natijadorligini ifodalovchi muhim mezon bo'lib, u o'quvchilarda bilim, ko'nikma va kompetensiyalarning shakllanish darajasi bilan belgilanadi. Innovatsion boshqaruv sharoitida pedagogik samaradorlikka erishish uchun ta'lim jarayonida interaktiv metodlar, muammoli o'qitish, loyihaviy faoliyat va raqamli ta'lim resurslaridan keng foydalaniladi. Bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Ta'lim muassasalarida innovatsion boshqaruv pedagogik samaradorlikka bevosita ta'sir etib, ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari faoliyatini muvofiqlashtiradi. Rahbarlar tomonidan samarali boshqaruv qarorlarining qabul qilinishi, pedagoglar faoliyatining monitoring qilinishi va natijalarning tahlil etilishi ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Natijada ta'lim jarayoni tizimli, maqsadga yo'naltirilgan va natijadorlikka asoslangan shaklga ega bo'ladi.

Shu bilan birga, innovatsion boshqaruvni amaliyotga tatbiq etishda muayyan muammolar ham yuzaga keladi. Jumladan, ayrim pedagoglarning yangiliklarga nisbatan ehtiyotkor

munosabati, moddiy-texnik bazaning yetarli darajada rivojlanmaganligi hamda boshqaruv kadrlarining innovatsion kompetensiyalarining pastligi innovatsion jarayonlarning samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun ta'lim muassasalarida malaka oshirish tizimini takomillashtirish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish mexanizmlarini joriy etish hamda zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlash muhim hisoblanadi.

Umuman olganda, ta'lim muassasalarida innovatsion boshqaruvning samarali tashkil etilishi pedagogik samaradorlikni oshirishning muhim omili bo'lib, u ta'lim sifatini yangi bosqichga ko'tarish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash va zamonaviy jamiyat talablariga mos ta'lim tizimini shakllantirishga xizmat qiladi.

Innovatsion boshqaruv jarayonida ta'lim muassasasining ichki va tashqi muhitini tahlil qilish muhim ahamiyatga ega. Ichki muhitga pedagogik jamoaning kasbiy salohiyati, ta'lim muassasasining moddiy-texnik bazasi, o'quv-metodik ta'minot hamda boshqaruv madaniyati kirsa, tashqi muhitga davlat ta'lim siyosati, mehnat bozori talablari, ijtimoiy buyurtma va raqamli transformatsiya jarayonlari ta'sir ko'rsatadi. Mazkur omillarni kompleks tahlil qilish innovatsion boshqaruv qarorlarining asoslangan va samarali bo'lishini ta'minlaydi.

Innovatsion boshqaruvning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida ta'lim muassasalarida sifat menejmenti tizimini joriy etish alohida ahamiyat kasb etadi. Sifat menejmenti ta'lim jarayonini rejalashtirish, amalga oshirish, baholash va doimiy takomillashtirish bosqichlaridan iborat bo'lib, u pedagogik samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Ushbu tizim orqali ta'lim natijalari muntazam monitoring qilinadi, kamchiliklar aniqlanadi va ularni bartaraf etish bo'yicha aniq chora-tadbirlar ishlab chiqiladi.

Shuningdek, innovatsion boshqaruv pedagogik jamoada korporativ madaniyatni shakllantirishga ham yo'naltiriladi. Ochiq muloqot, hamkorlikka asoslangan muhit va jamoaviy qaror qabul qilish mexanizmlari pedagoglarning kasbiy faolligini oshiradi. Bunday muhitda pedagoglar innovatsion g'oyalarni ilgari surishga, yangi metod va texnologiyalarni sinovdan o'tkazishga intiladi, bu esa pedagogik samaradorlikning oshishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Raqamli ta'lim resurslari va masofaviy ta'lim texnologiyalarining keng joriy etilishi ham innovatsion boshqaruvning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Elektron jurnal va kundaliklar, ta'lim platformalari, onlayn monitoring tizimlari boshqaruv jarayonini optimallashtiradi, ta'lim natijalarini tahlil qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Natijada ta'lim jarayoni yanada moslashuvchan, shaffof va natijaga yo'naltirilgan bo'ladi.

Innovatsion boshqaruv sharoitida pedagogik samaradorlikni oshirishda individual yondashuv tamoyili ham muhim o'rin tutadi. O'quvchilarning qiziqishi, qobiliyati va ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish o'quv natijalarining barqarorligini ta'minlaydi. Bunda boshqaruv tizimi pedagoglarni differensial va individual ta'lim metodlarini qo'llashga yo'naltirishi zarur.

Shu tariqa, innovatsion boshqaruv ta'lim muassasalarida nafaqat tashkiliy jarayonlarni, balki pedagogik faoliyatning mazmun va sifat jihatlarini ham tubdan takomillashtiradi. Bu esa pedagogik samaradorlikning oshishiga, ta'lim muassasasining umumiy rivojlanish darajasining yuksalishiga hamda ta'lim sifatining barqaror ta'minlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa

Ta'lim muassasalarida innovatsion boshqaruvni joriy etish zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot jarayonida innovatsion

boshqaruv ta'lim muassasasining strategik rivojlanishini ta'minlash, pedagogik jarayonni modernizatsiya qilish hamda ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilishi asoslab berildi. Innovatsion boshqaruv an'anaviy boshqaruvdan farqli ravishda yangiliklarni qo'llab-quvvatlash, pedagoglar va o'quvchilarning ijodiy faolligini rag'batlantirish hamda ta'lim jarayonini tizimli tahlil qilishga yo'naltirilganligi bilan ajralib turadi.

Maqolada innovatsion boshqaruvning pedagogik samaradorlikka ta'siri tahlil qilinib, boshqaruv jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, raqamli vositalar va sifat menejmenti elementlaridan foydalanish ta'lim natijalarining yaxshilanishiga olib kelishi ko'rsatildi. Pedagogik samaradorlikning oshishi o'quvchilarning bilim darajasi, mustaqil fikrlash ko'nikmalari va ta'limga bo'lgan motivatsiyasining kuchayishida namoyon bo'lishi ta'kidlandi.

Shuningdek, innovatsion boshqaruvni joriy etishda uchraydigan muammolar — pedagoglarning innovatsiyalarga nisbatan ehtiyotkor munosabati, moddiy-texnik resurslarning yetishmasligi va boshqaruv kadrlarining innovatsion kompetensiyalarining pastligi kabi jihatlar aniqlanib, ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar berildi. Xulosa sifatida aytish mumkinki, ta'lim muassasalarida innovatsion boshqaruvni samarali tashkil etish pedagogik samaradorlikni oshirish, ta'lim sifatini yuksaltirish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning muhim sharti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari. – Toshkent.
- 2.Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
- 3.Inoyatov U.I. Ta'lim tizimida boshqaruv va innovatsion faoliyat. – Toshkent: Fan, 2019.
- 4.Muslimov N.A., Usmonboeva M.H. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
- 5.Abdullaeva B.S. Ta'lim sifatini boshqarishning nazariy asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
- 6.UNESCO. Innovations in Education: Challenges and Opportunities. – Paris, 2018.
- 7.Fullan M. The New Meaning of Educational Change. – New York: Teachers College Press, 2016.
- 8.OECD. Innovative Learning Environments. – Paris, 2019.